

စိုက်ပျိုးရေး၊မွေးမြူရေးနှင့်ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန
စိုက်ပျိုးရေးဦးစီးဌာန

မတ်ပဲသီးနှံ
အထွက်နှုန်းတိုးတက်စေရန် လိုက်နာရမည့်
နည်းပညာအချက်အလက်များ

ပဲမျိုးစုံသီးနှံမျိုးအလိုက် အထွက်နှုန်းတိုးရန် ဆောင်ရွက်ရမည့်လုပ်ငန်းစဉ်များ

သီးနှံအမည်	-	မတ်ပဲ
အင်္ဂလိပ်အမည်-		Blackgram
သိပ္ပံအမည်	-	<i>Vigna mungo (L)Hepper</i>
သိပ္ပံကွဲအမည်	-	<i>Phaseolus mungo L</i>

၂။ နိဒါန်း

မတ်ပဲသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏အရေးကြီးသည့် ဆောင်းသီးနှံတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ မတ်ပဲကို အောက်မြန်မာပြည်တွင် စပါးရိတ်သိမ်းပြီးသီးထပ်သီးနှံအဖြစ်လည်းကောင်း၊ မြစ်ရေကျချိန်တွင် ကိုင်းကျွန်းများ၌လည်းကောင်းစိုက်ပျိုးကြပါသည်။ အထက်မြန်မာပြည် ဒေသများဖြစ်သည့် စစ်ကိုင်းတွင်မိုးသီးနှံအဖြစ် စိုက်ပျိုးကြပါသည်။မတ်ပဲစိုက်ပျိုးဧရိယာ၏ (၉၀)%ကို အောက်မြန်မာပြည်တွင်စိုက်ပျိုးကြပါသည်။ အများဆုံးစိုက်ပျိုးသည့် ဒေသများမှာ ဧရာဝတီတိုင်းနှင့် ပဲခူးတိုင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။ မတ်ပဲကို ပြည်တွင်းစားသုံးရန်နှင့် အဓိကပြည်ပတင်ပို့ ရောင်းချရန် စိုက်ပျိုးပါသည်။ မတ်ပဲသည် နိုင်ငံတကာဝယ်လိုအားများသည့် သီးနှံဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှ မတ်ပဲ ၂၀၁၂-၂၀၁၃ ခုနှစ် စိုက်ပျိုးမှုမှာ ၂၇၃၇၂၁၃ထိ စိုက်ပျိုးနိုင်ခဲ့ပါသည်။

၃။ ရာသီဥတုလိုအပ်ချက်

မတ်ပဲသည် ပူနွေး၍ခြောက်သွေ့သောရာသီဥတုကို ကြိုက်နှစ်သက်သည်။ အပူချိန် မြင့်မားခြင်းကိုခံနိုင်ရည်ရှိပါသည်။ အများအားဖြင့်နေရောင်ခြည်ကောင်းစွာရရှိ၍ အပူချိန်(၂၅ ဒီဂရီ မှ ၃၅ ဒီဂရီစင်တီဂရိတ်)အကြားရှိသည့် ဒေသများတွင် စိုက်ပျိုးကြသည်။ ရေငတ်ဒဏ်ခံနိုင်ရည်ရှိ၍ တစ်နှစ်ပျမ်းမျှမိုးရေချိန် ၃၆လက်မ အောက်ရွာသွန်းသည့် ဒေသများတွင် ဖြစ်ထွန်းပါသည်။ မိုးများသောဒေသများတွင်မူ ဆောင်းသီးနှံအဖြစ် စိုက်ပျိုးကြသည်။ ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင်ထက် အမြင့် (၆၀၀၀)ပေအထိ စိုက်ပျိုးနိုင်ပါသည်။ မတ်ပဲအများစုသည် နေ့တာတိုပင်ဖြစ်ကြပါသည်။ ပန်းပွင့် ခြင်းသည် နေ့တာနှင့် အပူချိန်နှစ်မျိုးလုံး တုန့်ပြန်မှုရှိကြပါသည်။ ပန်းပွင့်ချိန်မိုးရွာခြင်းသည် အထွက်နှုန်းကို ထိခိုက်စေပါသည်။

-ဝတ်မှုန်ကူးခြင်း

စိုက်ပျိုးပြီး(၄)ပတ်မှ (၆)ပတ်အကြာတွင် ပန်းစတင်ပွင့်ပါသည်။ မပွင့်မီညနေဘက် တွင် အင့်အဆင့်နှင့်ပင် ဝတ်မှုန်ရင့်၍ ဝတ်မှုန်ကူးပြီးမျိုးအောင်သည်။ လုံးဝပင်တည်း ဝတ်မှုန်ကူးခြင်းဖြစ်၍ သဘာဝအတိုင်း လုံးဝပင်ခြားဝတ်မှုန်မကူးပေ။မပွင့်အာပဲ မျိုးတည် သော ပန်းပွင့် (၄၂)% ရှိသည်။

<p>၁၅ - ၆၀ ရက်</p> <p>၆၀ - ၇၀ ရက်</p>	<p>(၆၀)ရက်သားအထိ (၁၅)ရက်တစ်ကြိမ် ပင်လုံပြန် ပိုးသတ်ဆေး တစ်မျိုးမျိုးကို အလှည့်ကျ ပက်ဖျန်းပါ။</p> <p>- သီးနှံသက်တမ်းတလျှောက်လုံး ပင်ညှိုးရောဂါ၊ ဖားဥမှိုရောဂါ၊ သံချေး ရောဂါ၊ ဆာကိုစပိုးရား ရွက်ခြောက်ရောဂါ၊ မှည့်ပျောက်စွန်း ရောဂါ၊ ဗိုင်းရပ်စ် မိုဇိတ်ရောဂါ စသည့်ရောဂါများကျရောက်တတ်၍ မှိုသတ် ဆေးများမှ ရောဂါနှင့်သင့်တော်သည့် ဆေးတစ်မျိုးမျိုးကို (၁၅)ရက် တစ်ကြိမ် လှည့်ကျ (၄)ကြိမ်ဖျန်းပါ။</p> <p>- အစေ့အဆံတည်ချိန်ဖြစ်၍ သီးလုံးဖောက်ပိုးနှင့် ထိပ်ပုပ်ရောဂါကို ဂရုပြုပါ။ပန်းပွင့်သန္ဓေအောင်ပြီးပဲတောင့်ကလေးများဖြစ်ပေါ်လာသည်။ တဖြည်းဖြည်းပဲတောင့်အတွင်းပဲစေ့လေးများ ဖြစ်ပေါ်သည်။ ပဲစေ့လေး များ ပြည့်တင်းကြီးထွားချိန်ဖြစ်၍ တစ်ပင်လုံး ချက်လုပ်သော အစာ၏ (၆၀)%ကို အစေ့အောင်မြင်ရန်အသုံးပြုရ၍ အစာအလိုအပ်ဆုံး ဖြစ် သည်။ ထိုအချိန်တွင် အစာချက်နှုန်း ကောင်းရန် အရွက်များစိမ်းစို ကျန်းမာနေရန် အရေးကြီးသည်။ အာဟာရနှင့်အစိုဓာတ် မပျက်ရန် အရေးကြီးသည်။</p>
<p>ရိတ်သိမ်းခြင်း</p> <p>၇၅ -၁၁၀ ရက်</p>	<p>- မတ်ပဲမျိုးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ရာသီဥတု ထိမ်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှုအပေါ် မူတည်၍ (၇၅-၁၁၀)ရက်အတွင်း ရင့်မှည့်လေ့ရှိကြသည်။ အရွက်များ ဝါခြောက်ပြီး အတောင့်များ၏ (၇၅-၈၅)% အနက်ရောင်သို့ပြောင်း၍ ခြောက် သွေ့ချိန်တွင် ရိတ်သိမ်းပါ။ ရိတ်သိမ်းပြီး နှစ်နေသုံးနေလှမ်း၍ ချွေလှေ့ သန့်စင်ပါ။ နေလှမ်း ပြီး အစိုဓာတ် (၈-၉)% ရှိချိန်တွင် သိုလှောင်ပါ။</p>

စိုက်ပျိုးခြင်း ၀၁ ရက်	<ul style="list-style-type: none"> - မတ်ပဲမျိုးစေ့များကို နာရီဝက်ခန့်ရေစိမ်ပြီး ပဲမြစ်ဖုဒီဝမြေဩဇာ တစ်ထုပ်နှင့် သမအောင်ရောမွှေ စိုက်ပါ။ အပင်အစိပ်ကျည်အောင် မျိုးစေ့ ကို နှစ်လွှာ ကြဲပါ။ ကြဲပြီးပြီးချင်း ကြမ်းဖြင့် နှစ်ပြန်အုပ်ပေးပါက အစိုဓာတ် လုံလောက်စွာ ရရှိ၍ အပင်ပေါက်ညီညာပြီး လိုအပ်သောအပင်ဦးရေ ရရှိနိုင်ပါသည်။ အတန်းလိုက်စိုက်မည်ဆိုပါက စိုက်ကြောင်းပေး၊ မျိုးစေ့ချ ပြီး ကြမ်းပြန်အုပ် ပေးရပါမည်။ ကြဲပက်မည်ဆိုပါက ညနေပိုင်းတွင် ကြဲ ပက်ရန် သင့်တော်ပြီး လက်ဆညီအောင် ကြဲပက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ - အပင်ညှိုးသေနှင့် အခြားရောဂါများ မကျ ရောက်အောင် မျိုးစေ့ကို မှိုသတ်ဆေး တစ်မျိုးမျိုးဖြင့် လူးနယ်၍ စိုက်ပျိုးပါ။ - အပင်ပေါက်ညီညာ၍ အပင်ပေါက်ကောင်းရန် ထယ်ရေးအတွင်း မျိုးစေ့ အတိမ်အနက် (၁-၂)လက်မအတွင်း ရအောင်စိုက်ပါ။ - အပင်စပေါက်သည်။
၀၄ ရက်	<ul style="list-style-type: none"> - အပင်ပေါက်စုံပါသည်။
၁၀ ရက်	<ul style="list-style-type: none"> - အပင်ငယ်စဉ် လေး၊ ကျိုင်း၊ ပျ၊ မွားပင့်ကူနီ၊ ပင်စည်ထိုးယင်တို့
၁၅ ရက်	<ul style="list-style-type: none"> - ကာကွယ်ရန် ပင်လုံးပြန့် သတ္တိရှိသော ဆေးတစ်မျိုးမျိုး ကို တစ်ဧကလျှင် သတ်မှတ် နှုန်းဖျန်းပါ။
	<ul style="list-style-type: none"> - ညှိုးသေရောဂါကာကွယ်ရန် မှိုသတ်ဆေးတစ်မျိုးမျိုးဖြင့် ဖျန်းပါ။
	<ul style="list-style-type: none"> - ပေါင်းမြက်ကင်းစင်အောင် စတင်ဆောင်ရွက်ပါ။
၁၅-၂၅ ရက်	<ul style="list-style-type: none"> - ပဲပင်များ ကြီးထွားသန်မာဖြစ်ထွန်းရန် N,P,K နှင့် အနည်းလို အာဟာရ ဓာတ်များပါဝင်သော ရွက်ဖျန်းမြေဩဇာများတွင် နိုက်ထရိုဂျင် အချိုးများ သည့် သင့်တော်သောရွက်ဖျန်းမြေဩဇာ တစ်မျိုးမျိုးကို (၁၅)ရက်ခြား၍ နှစ်ကြိမ် ပက်ဖျန်းပါ။ - ပေါင်းမြက်ကင်းစင်အောင် ဆောင်ရွက်ပါ ။ - သီးကိုင်းဖူးလေးများ စတင်နိုးကြားလာသည်။ ထိုအချိန်တွင် အစိုဓာတ်မ ပျက်ရန်၊ အာဟာရဓာတ်မချို့တဲ့ရန်၊ ပိုးမွှားရောဂါ မကျရောက်ရန် ဂရုပြု ရမည်။
၃၀-၃၅ ရက်	<ul style="list-style-type: none"> - ၃၅ ရက်ခန့်တွင် ကိုင်းဖျားပန်းဖူးလေးများ ဖြစ်ပေါ်သည်။ ပန်းဖူး ပေါ်ပြီး တစ်ပတ်အကြာ ပန်းစပွင့်သည်။ ၄၅ရက်သားမှ ၆၀ရက် အတွင်း ပန်းဖြိုင်ဖြိုင်ပွင့်၍ ပွင့်အားကောင်း အသီးတောင့်များ ရန် N,P,K အချိုးပါသော ရွက်ဖျန်းမြေဩဇာများတွင် ဖော့စဖရပ်နှင့် ပိုတက်ဆီယမ် ရာခိုင်နှုန်းများသော သီးပွင့်ရွက်ဖျန်းမြေဩဇာကို (၁၅) ရက်ခြားနှစ်ကြိမ်ဖျန်းပါ။ (သို့) ရေတစ်ဂါလံတွင် ယူရီးယား (၄.၅) ဇွန်းနှင့် လက်ချား တစ်ဇွန်းရော၍ တစ် ဧကလျှင် ဂါလံ (၂၀) ဖျန်းပါ။
၃၅ - ၆၀ရက်	<ul style="list-style-type: none"> - ရွက်ဖောက်၊ လေး၊ ကျိုင်း၊ ရွက်စားငမြောင်တောင်၊ ပင်စည်ထိုးယင်၊ ပျပိုး၊ သရစ်၊ ထွာကောင်စိမ်း၊ ရွက်စုံစားခူဝါ၊ ပွင့်ထွေး ရွက်ကပ် သီးလုံးဖောက်ပိုးစသည်တို့နှင့် ယင်ဖြူကြောင့် ဖြစ်သော အဝါရောင် မိုဇိတ်မိုင်းရက်စ် ရောဂါများ မကျရောက်စေရန် (၁၅)ရက်သားမှ

စဉ်	ခုနှစ်	တင်ပို့သည့်ပမာဏ (၀၀၀)မ/တန်	တန်ဖိုး US\$သန်းပေါင်း
၁	၂၀၁၀ - ၂၀၁၁	၄၆၃.၉၁၃	၄၅၈.၁၉၁
၂	၂၀၁၁ - ၂၀၁၂	၅၉၉.၅၃၂	၄၇၂.၆၃၂
၃	၂၀၁၂ - ၂၀၁၃	၆၅၇.၇၁၂	၃၈၂.၃၉၇

၁၁။ နိဂုံး

မတ်ပဲသည် ပြည်တွင်း၌ အသင့်အတင့်သာ စားသုံးပြီး ပြည်ပ (အဓိကအားဖြင့်အိန္ဒိယ) သို့ တင်ပို့ရောင်းချလျှက်ရှိပြီး နိုင်ငံခြားငွေအများဆုံး ရှာဖွေပေးသော ပဲသီးနှံတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ မတ်ပဲ အထွက်တိုးအောင် စိုက်ပျိုးလာနိုင်နှင့်အမျှ တောင်သူများဝင်ငွေတိုးတက်၍ လူနေမှုအဆင့် မြင့်မားလာ နိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

မတ်ပဲသီးနှံ တစ်ဧကတင်း(၂၀)ထွက်ရှိရေးဆောင်ရွက်ရမည့်လုပ်ငန်းအဆင့်ဆင့်

ရက်စွဲ	အကြောင်းအရာ
ကြိုတင်ပြင်ဆင်ခြင်း (မြေယာပြုပြင်ခြင်း)	<ul style="list-style-type: none"> - တစ်ဧကနွားချေးသဘာဝမြေဩဇာ၀၀-၁၅၀တင်း နေရာ နဲ့ အောင် ချပါ။ - နွားထယ်(သို့)ထွန်စက်ကြီးဖြင့် ထယ်တစ်စပ် (သို့)နှစ်စပ်ထိုးပါ။ - ထယ်စာခဲခေါင်းဖွေးအောင် နှစ်နေသုံးနေ လှမ်းပြီးနောက် မြေခံမြေဩဇာ ယူရီးယား ၈၀၊ တီစူပါ ၂၄ ပြီ၊ ပိုတက် ၁၂ ပြီ၊ ဂျစ်ပဆမ် ၂၀ ပြီ ကို ရောမွှေကြပတ်ပါ။ ထို့နောက် ထွန်ရေး သင့်တင့်စွာ ညက်အောင် ထွန်နှစ်စပ်မွှေပေးပါ။ - မြေကောင်းမြေမွသောဒေသများတွင် စပါးရိုးပြတ်တို့အောင် ရိတ်၍ ပထမ ဦးစွာ မတ်ပဲမျိုးစေ့ကြပတ်ပြီး ကွန်ဒေါင်းထွန် (Rotavator) နှင့် နှစ်စပ် မောင်း၍ ကြမ်းတုန်းရိုက်ပြီး စိုက်ပျိုးရပါမည်။ - မြေစေးမြေမာသော စိုက်ခင်းများတွင် ပထမဦးစွာ နွားထယ် (သို့) ထွန်စက် ကြီးဖြင့် ထယ်တစ်စပ်မောင်း၍ ထွန်တစ်စပ်ခြေပြီး မျိုးစေ့ကြပတ်ကာ နွား ထွန် (သို့) ကွန်ဒေါင်းထွန် (Rotavator)ဖြင့် တစ်စပ်ထွန်မွှေ၍ ကြမ်းတုန်း ရိုက် စိုက်ပျိုးရပါမည်။ ထယ်ထိုးခြင်း၊ ထွန်မွှေခြင်း များကို မြေ၏အခြေ အနေပေါ် မူတည်၍ လိုအပ်သလို ဆောင်ရွက်ရပါမည်။
မျိုးစုဆောင်းခြင်း	<ul style="list-style-type: none"> - မျိုးအဖြစ် ရေဆင်းစိုက်ပျိုးရေးသုတေသနမှ ထောက်ခံထုတ်ဝေထား သည့်ရေဆင်း(၂)၊ရေဆင်း(၄)၊ရေဆင်း(၆)၊ပုလဲထွန်း စသည့် မျိုး ကောင်းမျိုးသန့်များ (သို့)မိမိ ဒေသတွင် စိုက်ပျိုးဖြစ်ထွန်းနေသော မျိုးများရှိပါကမျိုးသန့်အဖြစ်ဆောင်ရွက်၍မျိုးအဖြစ် စိုက်ပျိုးနိုင် ရေးကို ဆောင်ရွက်ပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။ - တစ်ဧကရိတ်သိမ်းအပင် (၁၃၀၀၀၀)ရရှိရန် အတန်းလိုက်စိုက်ပါက တန်းကြား(၁၂)လက်မ ပင်ကြား (၄)လက်မထားပြီးမျိုးစေ့နှုန်း (၆-၈)ပြီနှုန်းသုံးပါ။ကြပတ်ပါကမျိုးစေ့(၁၂)ပြီနှုန်း သုံး ပါ။

မတ်ပဲတစ်ဧက တင်း(၂၀)ရရှိရန် မတ်ပဲစေ့ပေါင်း တစ်ဧက သိန်း(၁၃၀)ကျော် ရရှိရန် လိုသဖြင့် တစ်တင်းတွင် အစေ့ပေါင်း (၆)သိန်းခွဲကျော်ခန့်ရှိရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ရရှိရန် တစ်ဧက ရိတ်သိမ်းပင်ပေါင်း (၁၃၀၀၀၀)ရရှိရန် တစ်ပင်ပါသီးတောင့်(၂၀)ရရှိရန် တစ်တောင့်လျှင် အောင်စေ့ (၅)စေ့မှ (၆)စေ့ရှိပြီး အစေ့(၁၀၀)အလေးချိန် (၄-၅)ဂရမ်ရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။ အပင် (၃၀၀၀၀)ခန့် လျော့ပါက တစ်ဧက (၅)တင်းခန့် လျော့နည်းနိုင်ပါသည်။

မစိုက်ပျိုးမီ အပင်ပေါက်နှုန်းအား စမ်းသပ်ပြီး အပင်ပေါက်ရာခိုင်နှုန်း (၉၀)ရှိသောမျိုးကို အသုံးပြုရန် လိုအပ်ပါသည်။ အတန်းလိုက်စိုက်ခင်းတွင် တစ်ဧကပျမ်းမျှ (၆-၈) ပြီနှုန်းအား လည်းကောင်း၊ ကြဲပက်သည့် စိုက်ခင်းတွင် တစ်ဧကပျမ်းမျှ (၁၂)ပြီနှုန်းသုံးစွဲပါ။ မိမိဒေသအတွင်း အပင်ငယ်စဉ် ပျက်စီးဆုံးရှုံးနိုင်သော ပမာဏအား ထည့်သွင်းစဉ်းစား၍ တစ်ဧက ရိတ်သိမ်းပင် (၁၃၀၀၀၀)ရရှိရန် လိုအပ်သဖြင့် အပင်ပေါက်စုံရန် လိုအပ်ပါသည်။ အပင်ပေါက်စုံရန်အတွက် အစိုဓာတ်မီရန် စိုက်ချိန်မှန်ဖို့လိုအပ်ပါသည်။

၇။ မတ်ပဲသီးနှံပုံစံ

မတ်ပဲသီးနှံအား စစ်ကိုင်းတိုင်းတွင် မိုးရာသီ၌လည်း စိုက်ပျိုးကြပြီး ကျန်တိုင်းနှင့် ပြည်နယ်များတွင် ဆောင်းရာသီ စပါးအပြီးသီးထပ်အဖြစ် စိုက်ပျိုးကြသည်။ စပါးပြီးသီးထပ် စိုက်ပျိုးမည်ဖြစ်ပါက မိုးစပါးအား အောက်တိုဘာလကုန်ရိတ်နိုင်သည့် သက်လတ်စပါးမျိုးကို စိုက်ရ မည်။ စပါးရိတ်သည့်အခါ အောက်ခြေပြတ်ရိတ်၍ ခြေနင်းခံနိုင်သော မြေအခြေအနေတွင် စိုက်ပျိုးရန်သင့်တော်သော အခြေအနေ ဖြစ်ပါသည်။ မြေကို လက်ဖြင့်ဆုပ်ကြည့်လျှင် မြေလုံးမကွဲသော အခြေအနေသည် အစိုဓာတ် အနေတော်ဖြစ်ပါသည်။

၈။ စိုက်ပျိုးနည်းစနစ်

မတ်ပဲကို အများအားဖြင့် စပါးသီးထပ်(သို့)ရေလိုက်ကြဲပက်စိုက်ပျိုးခြင်း၊ အတန်းလိုက် စိုက်ပျိုးခြင်းတို့ဖြင့် စိုက်ပျိုးလေ့ရှိပါသည်။ အတန်းလိုက်စိုက်ပျိုးခြင်းသည် အထွက်နှုန်းပိုမိုကောင်းမွန်စေပါသည်။ မတ်ပဲကို အစိုဓာတ်မီနှင့် စောစောအပင်ပေါက်ရစေရန် ရေလိုက်ကြဲစနစ်၊ ဓားခုတ် ဖုံးစနစ်၊ ထွန်ရေးဖြင့်စိုက်သောစနစ် (ထွန်ပဲစနစ်)တို့ဖြင့် စိုက်ပျိုးလေ့ရှိပါသည်။

၉။ မတ်ပဲစိုက်ဧကများ

မတ်ပဲစိုက်ဧကများ နှစ်စဉ်တိုးတက်လျက်ရှိပါသည်။ နှစ်အလိုက်မတ်ပဲစိုက်ဧကမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည် -

စဉ်	ခုနှစ်	စိုက်ဧက
၁	၂၀၁၀ - ၂၀၁၁	၂၆၀၆၆၄၂
၂	၂၀၁၁ - ၂၀၁၂	၂၆၉၃၉၀၆
၃	၂၀၁၂ - ၂၀၁၃	၂၇၃၇၂၁၃
၄	၂၀၁၃ - ၂၀၁၄ (ရည်မှန်း)	၂၆၁၂၃၄၈

၁၀။ မတ်ပဲစားသုံးမှုနှင့်ပြည်ပဈေးကွက်အခြေအနေ

မတ်ပဲကို ပြည်တွင်း၌ ပဲပင်ပေါက်၊ ပဲဟင်း၊ ပရာကြော်၊ ပါပရာ၊ တိုရှည်၊ ပဲမုန့်တို့ပြုလုပ်၍ စားသုံးကြသော်လည်း အများအားဖြင့် ပြည်ပဈေးကွက်သို့ တင်ပို့ရောင်းချမှုအတွက် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ မတ်ပဲပြည်ပသို့တင်ပို့ရောင်းချမှုအခြေအနေမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည် -

-အပူချိန်

ပုံမှန်ပျမ်းမျှအနိမ့်ဆုံး(၇.၈)ဒီဂရီစင်တီဂရိတ်နှင့် အမြင့်ဆုံး(၂၇.၈)ဒီဂရီစင်တီဂရိတ် အတွင်း၌ ဖြစ်ထွန်းသည်။ သို့သော်အပင်ပေါက်ချိန်တွင် (၁၈)ဒီဂရီစင်တီဂရိတ် ထက်မနိမ့် သင့်ပေ။ အပင်သက်တမ်းတလျှောက် (၂၀-၃၀)ဒီဂရီစင်တီဂရိတ်တွင် အကောင်းဆုံး ဖြစ်ပါသည်။ မိုးရေချိန်၊ အပူချိန်များအရ မြန်မာနိုင်ငံမြေပြန့်နှင့် အောက်ပိုင်းဒေသအားလုံး တွင် မတ်ပဲကို မိုးနှောင်းနှင့် ဆောင်းဦးတွင်သာ စိုက်ပျိုးပြီး ဆောင်းနှောင်း၊ နွေဦးတွင် ရိတ်သိမ်းရန် အသင့်ဆုံးဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာပြည်တွင် ရေဆင်း(၄)ကဲ့သို့မျိုးများသည် လင်းတာတုန့်ပြန်မှုမရှိသဖြင့် ပန်းပွင့်ချိန် နှင့် ရိတ်သိမ်းချိန်တွင် အပူချိန်မြင့်လွန်းခြင်းနှင့် မိုးများလွန်းခြင်းမရှိပါက တစ်နှစ်ပတ်လုံး စိုက်ပျိုး နိုင်သည်။

၄။ မြေအမျိုးအစား

မတ်ပဲစိုက်ပျိုးမည့်မြေသည် မြေသားနု၍ ရေမဝပ်သောမြေကို ရွေးချယ်သင့်သည်။ စနယ် မြေစေးမျိုးကို ကြိုက်နှစ်သက်၍ အသင့်တော်ဆုံးအထွက်နှုန်း ရရှိနိုင်သည်။ မြေနီသို့မဟုတ် သဲသမမြေ၊ လယ်မြေကဲ့သို့ မြေအမျိုးအစားတွင် စိုက်ပျိုးနိုင်သည်။ မတ်ပဲကို စပါးပြီးလယ်မြေနှင့် မြစ်ရေ ကျပြီး နုန်းသမမြေတို့တွင် အများဆုံးစိုက်ပျိုးကြသည်။ အသင့်တော်ဆုံးမြေအချဉ်အင်ဓာတ်မှာ pH ၅.၈မှ ၆.၅ ဖြစ်ပါသည်။ မြေအချဉ် အင်ဓာတ် ၅.၅ ထက်လျော့နည်းပါက အပင်ဖြစ်ထွန်းမှု အားနည်းပါသည်။ ဆားပေါက်မြေနှင့် ထုံးဓာတ်ကဲသည့် မြေတို့တွင် မစိုက်ပျိုးသင့်ပါ။

၅။ စိုက်ပျိုးလျှက်ရှိသောမျိုးများ

တောင်သူအများဆုံး စိုက်ပျိုးလျှက်ရှိသောမျိုးများသည် စိုက်ပျိုးရေးသုတေသနဦးစီးဌာနမှ ထုတ်ဝေထောက်ခံထားသည့် မျိုးကောင်းမျိုးသန့်များနှင့် ဒေသအထွက်ကောင်းမျိုးများကို စိုက်ပျိုး ကြသည်။ အဆိုပါ မျိုးများ၏ အရည်အသွေးများမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည်။

အမည်	အသက် ရက်	အစေ့ဝဝ အလေးချိန်	အထွက် နှုန်း တင်း/ဧက	အစေ့ အရောင်	စိုက်ပျိုးရန်သင့်တော်သည့်ဒေသ
ရေဆင်း -၂	၇၀-၇၅	၄.၅-၅	၂၅-၃၀	နက်	ပဲခူး၊ရှေ့၊ပဲခူးနောက်၊မကွေး၊မန္တလ၊ ရခိုင်၊ရန်ကုန်၊ရှမ်းတောင်၊ဧရာဝတီ၊ (မိုးနှောင်း)
ရေဆင်း -၄	၆၀-၆၅	၄.၅	၂၀-၂၅	နက်	မကွေး၊ရခိုင်၊ဧရာဝတီ
ပုလဲထွန်း	၉၀-၉၅	၅.၅-၅.၇	၂၈-၃၀	နက်	ဧရာဝတီ
ရေဆင်း -၆	၉၀-၉၅	၅.၅-၅.၉	၃၀-၄၀	နက်ပြော င်	မန္တလေး(မိုးနှောင်း)
မင်းလှလုံးကြီး မိုးညိုလုံးကြီး ဟင်္သာတလုံးကြီး မင်းလှထွန်း	၈၃	၅.၀၉	၉-၁၅	နက် (မဲ့)	ရန်ကုန်၊ မကွေး၊ ဧရာဝတီ၊ ပဲခူး အနောက် (မိုးနှောင်း)

၆။ မျိုးစေ့နှုန်းထား